

Təbib

Təsisçi: Azərbaycan Tibb Universiteti

Qəzet 1933 -cü ildən çıxır. <http://www.amu.edu.az> № 07 (1668) 16 aprel 2018 - ci il

Qiyməti 50 qəpik

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 6 saylı seçki məntəqəsində səs verib

Aprelin 11-i müasir müstəqil Azərbaycanın tarixində növbəti prezident seçkiləri günüdür.

AZƏRTAC xəbər verir ki, səsvermə prosesinin başladığı ilk dəqiqələrdən Bakı şəhərinin 29 saylı Səbail seçki dairəsinin 6 nömrəli orta məktəbdə yerləşən 6 saylı seçki məntəqəsində xüsusi canlanma müşahidə olunurdu.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev xanımı Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri ilə birlikdə seçki məntəqəsinə gəldi.

Prezident İlham Əliyev səsvermə otağına daxil olub seçki bülletenini alaraq kabinetə keçdi və sonra bülleteni qutuya saldı.

Bu anı respublikamızın və xarici ölkələrin mətbuat orqanlarının, televiziya kanallarının nümayəndələri izlədilər.

Sonra birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri səs verdilər.

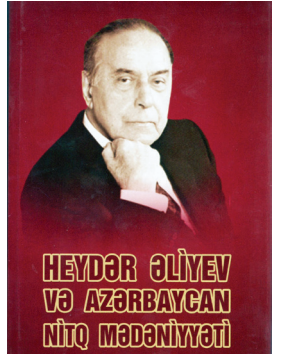

BU SAYIMIZDA

ATU ilə Malatyanın İnönü Universiteti arasında protokol imzalanıb 2

“Heydər Əliyev və Azərbaycan nitq mədəniyyəti” monoqrafiyasının III cildi işıq üzü görüb 5

“Səhiyyədə müasir nailiyyətlər” mövzusunda konfrans keçirilib 4

Azərbaycan Tibb Universitetinin kollektivi seçkilərdə fəal iştirak etdi 2

Akademik Böyükkişi Ağayev son mənzilə yola salınıb 3

“Mövsümi allergiyalar” mövzusunda mətbuat konfransı keçirildi 4

ATU-nun həkimləri Şəkiddə məktəblilər arasında qalxanabənzər vəzin müayinəsini aparıblar 3

Hərbi tibb fakültə TEC-nin konfransı keçirilib 7

Amerika Ürək Assosiasiyasının proqramı əsasında təlim kurslarına başlanılıb 7

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan xalqına müraciət edib

○ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 11-də keçirilən seçkilərdə ona göstərilən böyük etimada görə xalqımıza müraciət edərək minnətdarlığını bildirib.

AZƏRTAC dövlətimizin başçısının müraciətini təqdim edir. Prezident İlham Əliyevin müraciəti

- Əziz həmvətənlər.

Prezident seçkilərində Azərbaycan xalqı yenidən mənə böyük etimad göstərmişdir. Bu etimada, bu böyük dəstəyə görə doğma xalqıma minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm.

Mən həmişə Azərbaycan xalqının dəstəyini hiss edirəm. Bu dəstək mənə güc verir. Bu dəstək bizim inkişafımız üçün əsas şərtidir. Xalq-iqtidar birliyi Azərbaycanda inkişafımızın əsas amilidir. Bu seçkilərdə Azərbaycan xalqı sabitliyə, təhlükəsizliyə, inkişafa, tərəqqiyə səs vermiş, son 15 il ərzində görülən işlərə yüksək qiymət vermişdir. Bütün bu uğurları biz sizinlə birlikdə qazandıq.

Xalq-iqtidar birliyi, bizim məqsədyönlü siyasətimiz bu gün Azərbaycanı qüdrətli dövlətə çevirmişdir. Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzu artır, biz dünya miqyasında layiqli yer tuta bilmişik. Bu gün Azərbaycan dünyada çox böyük hörmətə, rəğbətə, dəstəyə malik olan bir ölkədir. Biz etibarlı tərəfdaş, bizimlə hesablaşır və biz beynəlxalq aləmdə öz mövqelərimizi böyük dərəcədə gücləndirə bilmişik.

Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı prinsipial mövqeyimizdən bir addım da geriye atmamışıq. Bizim prinsipial mövqeyimiz daha da güclənir. Bu münaqişə ölkəmizin ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunmalıdır, bunun başqa yolu yoxdur. Son illər ərzində bir çox mütəbər beynəlxalq təşkilatlar bizim mövqeyimizi, ədaləti dəstəkləyən bir sıra qərar və qətnamələr qəbul

etmişlər. Biz böyük diplomatik qələbələrə nail olmuşuq. Eyni zamanda, döyüş meydanında biz böyük qələbəyə nail olmuşuq. Azərbaycan əsgəri, Azərbaycan Ordusu, Azərbaycan dövləti işğal altında olan torpaqlarımızın

bir hissəsini işğalçılardan azad etmişdir. Ağdərə, Füzuli, Cəbrayıl rayonlarının bir hissəsi işğalçılardan təmizləndi və o torpaqlarda bu gün Azərbaycan bayrağı dalğalanır. İşğaldan azad edilmiş torpaqlara həyat qayıdır, insanlar qaydır. O torpaqlarda prezident seçkiləri keçirilir. Gün gələcək və bu gün hələ də işğal altında olan bütün torpaqlarda Azərbaycan bayrağı qaldırılacaq, bu torpaqlarda prezident seçkiləri keçiriləcək, Azərbaycan Prezidenti seçiləcəkdir.

Biz daha güclü olmalıyıq. Güclü olmaq üçün daha güclü iqtisadiyyat qurmalıyıq. Son 15 il ərzində iqtisadi sahədə Azərbaycan qədər inkişaf edən ikinci ölkə olmamışdır. İqtisadiyyatımız 3,2 dəfə artmışdır və bu gün Azərbaycan dünyanın ən rəqabətqabiliyyətli ölkələri sırasındadır. Rəqabət qabiliyyətliliyinə görə biz 35-ci yerdəyik.

Siyasətimizin mərkəzində həmişə Azərbaycan vətəndaşı, onun problemləri, qayğıları, onun rifahı olubdur. Son 15 il ərzində maaşlar və pensiyalar 8 dəfə artmışdır. Bu siyasət bundan sonra da davam etdiriləcəkdir. Azərbaycan bu illər ərzində kosmik dövlətə çevrilibdir. Biz ən qabaqcıl texnologiyaları ölkəmizə gətiririk, tətbiq edirik və texnoloji, elmi inkişaf gələcək fəaliyyətimiz üçün də əsas prioritetlərdən biri olacaqdır.

Bir sözlə, bütün istiqamətlər üzrə nəticələr göz qabağındadır. Azərbaycan nəhəng enerji və nəqliyyat layihələrini icra edir. Bizim təşəbbüsümüz və fəal iştirakımızla o layihələr əsasında Avrasiyanın enerji və nəqliyyat xəritələri yenidən tərtib olunur. Azərbaycan dövləti heç vaxt bugünkü qədər güclü olmamışdır. Biz güclü dövlət qurmuşuq, daha da güclü Azərbaycan qurmalıyıq və əminəm ki, quracağıq.

Keçdiyimiz yol şərəfli yoldur, qələbələr, uğurlar yoludur. Əminəm ki, biz həmişə qələbələr yolu ilə gedəcəyik. Yeni qələbələrə doğru irəliləyirik!

Azərbaycan Tibb Universitetinin kollektivi seçkilərdə fəal iştirak etdi

◆ **Gündən - günə inkişaf etməkdə olan Azərbaycanımız dünya arenasına böyük nailiyyətlərlə daxil olmuşdur.**

Təbii ki, bu inkişaf Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ulu öndər Heydər Əliyevin layiqli davamçısı İlham Əliyev son on beş ildə Azərbaycanımızı çiçəklənən, adı dillər əzbəri olan bir məkana çevirmişdir.

Elm, mədəniyyət, sənət adamları kimi səhiyyə sahəsinin işçiləri də daim ölkə prezidentindən sonsuz qayğı və diqqət görmüşlər. Son illərdə Azərbaycan Prezidentinin sərəncamları ilə Azərbaycan Tibb Universitetində Stomatoloji, Onkoloji, Tədris Terapevtik və Tədris Cərrahiyyə Klinikalarının tikilib istifadəyə verilməsini Tibb Universiteti əməkdaşları böyük qədirlənlərlə qarşılayırlar. İnsanlar hər şeyi görür, duyur, ağlının süzgəcindən keçirir, İlham Əliyevin ölkənin inkişafı, Azərbaycan xalqının rifahı üçün apardığı siyasəti ürəkdən bəyənirlər.

Məhz bu siyasəti dəstəkləyən Tibb Universitetinin kollektivi güclü dövlət, işıqlı gələcək naminə seçkilərdə prezident İlham Əliyevə səs vermişdir.

ATU ilə Malatyanın İnönü Universiteti arasında protokol imzalanıb

professor Ahmet Kızılay da iki ali təhsil ocağı arasındakı əməkdaşlıqdan məmnunluğunu ifadə edib: "Universitetlərimiz arasında əlaqələr genişlənir. Sizinlə daima qarşılıqlı təhsil mübadilələri etmişik, xüsusilə də, transplantologiya şöbəsi ilə birgə əməliyyatlar həyata keçirmişik. İstərdim ki, bu əlaqələr digər sahələrdə də olsun".

Daha sonra iki universitet arasında protokol imzalanıb.

Görüşdə həmçinin İnönü Universitetinin rektor köməkçisi professor Nusret Akpolat, ATU-nun

Aprelin 13-də Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli ilə Türkiyənin Malatya İnönü Universitetinin nümayəndə heyəti arasında görüş keçirilib. Görüşün əsas məqsədi iki ali təhsil ocağı arasında olan müqavilənin yenilənməsi, şərtlərinin müzakirəsi olub.

ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli Türkiyənin bir çox universitetləri ilə əməkdaşlıq etdiklərini bildirib: "Bəzən universitetlər arasında bağlanan müqavilələr elə sənəd üzərində qalır. Mən həmişə işlək əməkdaşlıqların tərəfdarıyam. Sizinlə fəal əməkdaşlığımız olub. Bu, çox sevindirici haldır".

Malatyanın İnönü Universitetinin rektoru, pro-

beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru, dosent Nadir Zeynalov, beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri İkrəm Rüstəmov və I cərrahi xəstəliklər kafedrasının müdiri, professor Nuru Bayramov iştirak ediblər.

ATU-nun mətbuat xidməti

Fotolar Cənnətəli Çingizindir

Akademik Böyükkişi Ağayev son mənzilə yola

salınıb

○ Aprelin 4-də Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) əsas binasında Azərbaycanın tanınmış cərrahı, Azərbaycan Tibb Universitetinin II cərrahi xəstəliklər kafedrasının müdiri, akademik M.Topçubaşov adına Elmi Cərrahiyyə Mərkəzinin direktoru, akademik Böyükkişi Ağayevlə vida mərasimi keçirilib.

səhiyyəsində özünəməxsus yeri olan Böyükkişi Ağayevin ölkəmizdə cərrahların yetişməsində müstəsna xidmətlərindən bəhs edib. Bildirilib ki, alim tibb sahəsində elmi məktəb yaradıb, bütün mənalı ömrünü tibb elminin inkişafına həsr edib.

Tədbirdə görkəmli alimin həyat və zəngin elmi fəaliyyətindən bəhs edən AMEA-nın Bi-

Mərasimdə müvafiq qurumların nümayəndələri, elm və tibb xadimləri, səhiyyə işçiləri iştirak ediblər.

Alimin tabutu önünə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti adından əklil qoyulmuşdu.

AZƏRTAC xəbər verir ki, mərasimdə AMEA-nın prezidenti, akademik Akif Əlizadə ölkəmizdə tibb sahəsində mühüm xidmətləri olan görkəmli alim, akademik Böyükkişi Ağayevin uzun illər zəngin elmi və pedaqoji fəaliyyəti ilə respublikada elmin və səhiyyənin inkişafına verdiyi böyük töhfələrdən danışdı.

Akademik A.Əlizadə bildirdi ki, ömrünün böyük hissəsini AMEA ilə bağlayan alimin elmi fəaliyyətinin əsas istiqamətini mədə qanaxmalarının müalicəsində iynəsiz inyektorun tətbiqi, qaraciyər, öd yolları və mədəaltı vəzin ağır xəstəliklərinin cərrahi müalicəsində intero korporal lazer aşağı tezlikli maqnit metodu təşkil edirdi. O, 1973-cü ildən bu günə kimi Azərbaycan Tibb Universitetinin II cərrahi xəstəliklər kafedrasına rəhbərlik edib.

Görkəmli alim Böyükkişi Ağayevin səmərəli fəaliyyətindən danışan akademik A.Əlizadə onun Azərbaycan elmində xüsusi rolu olduğunu diqqətə çatdırıb. Qeyd edilib ki, respublikada cərrahi gastroenterologiya elmi məktəbinin yaradıcılarından olan alimin dəyərli tədqiqatları bu istiqamətdə fundamental araşdırmaların aparılması və onların müalicə işində tətbiqi üçün geniş imkanlar açılıb.

Səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev Azərbaycan

ologiya və Tibb Elmləri Bölməsinin akademik-katibi, akademik Əhliman Əmiraslanov qeyd edib ki, Böyükkişi Ağayev Azərbaycan tibb elmini, səhiyyə və təhsilini nəzəri və praktiki fəaliyyəti ilə daim zənginləşdirən, onların tətbiq sahələrini genişləndirməyə çalışan alim, bacarıqlı səhiyyə təşkilatçısı idi.

Qeyd olunub ki, akademik B.Ağayev çoxlu sayda elmi əsərin, 9 ixtira və 25-dən çox səmərələşdirici təklifin müəllifidir. Onun rəhbərliyi ilə tibb üzrə 62 fəlsəfə doktoru, 11 elmlər doktoru müdafiə edib.

Elmi və pedaqoji fəaliyyəti daim dövlətimiz tərəfindən yüksək qiymətləndirilən Böyükkişi Ağayev Azərbaycan tibb elminin inkişafındakı xidmətlərinə görə 1998-ci ildə "Şərəf" ordeni ilə təltif olunub.

Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli, ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasının direktoru, professor Surxay Hədiyev akademik Böyükkişi Ağayevin zəngin elmi, pedaqoji fəaliyyətindən, yüksək mənəvi keyfiyyətlərindən danışdı, alimlə bağlı xatirələrini söyləyiblər.

Mərhumun ailəsi adından çıxış edən qardaşı oğlu Rauf Ağayev alimin xatirəsinə göstərilən hörmət və ehtirama görə dərin minnətdarlığını bildirdi.

Sonra görkəmli alimin cənazəsi son mənzilə yola salınıb.

Mərhum ikinci Fəxri xiyabanda torpağa tapşırılıb.

Azərbaycanın elmi ictimaiyyətinə ağır itki üz vermişdir. Görkəmli alim və pedaqoq, əməkdar elm xadimi, tibb elmləri doktoru, professor, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü, Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Elmi Cərrahiyyə Mərkəzinin direktoru Böyükkişi Ağayev aprelin 4-də ömrünün 90-cı ilində vəfat etmişdir.

Böyükkişi Ağayev 1928-ci il sentyabr ayının 10-da Sabirabad rayonunda anadan olmuşdur. Orta məktəbi bitirdikdən sonra o, 1944–1949-cu illərdə Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə fakültəsində ali təhsil almışdır.

1950-ci ildə Sabirabad rayon xəstəxanasında əmək fəaliyyətinə başlayan Böyükkişi Ağayev burada 1954-

Böyükkişi Ağayev

cü ilədək həkim-cərrah işləmişdir. O, 1954–1957-ci illərdə Moskva şəhərində İkinci Moskva Dövlət Tibb İnstitutunun cərrahiyyə üzrə aspiranturasında oxumuş, aspiranturayı bitirdikdən sonra, 1958–1960-cı illərdə Həştərxan Tibb İnstitutunun cərrahiyyə kafedrasının assistenti olmuşdur.

1960-cı ildə Bakıya qayıdan Böyükkişi Ağayev Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Elmi Tədqiqat Onkologiya İnstitutunda əmək fəaliyyətini davam etdirərək 1967-ci ilədək İnstitutun cərrahiyyə şöbəsinin baş elmi işçisi və şöbə müdiri vəzifələrində çalışmışdır.

1968-ci ildə Azərbaycan Tibb Universitetinin hospital cərrahiyyə kafedrasına professor seçilən Böyükkişi Ağayev 1973-cü ildən ömrünün sonuna qədər universitetin ikinci cərrahi xəstəliklər kafedrasına rəhbərlik etmiş və bütün bu illər ərzində tibb kadrlarının hazırlanması işində mühüm xidmətlər göstərmişdir. O, eyni zamanda, 1988–1999-cu illərdə Elmi Tədqiqat Gastroenterologiya İnstitutunun, 1999-cu ildən etibarən Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi Elmi Cərrahiyyə Mərkəzinin direktoru vəzifələrini tutmuşdur.

Böyükkişi Ağayev 1957-ci ildə namizədlik, 1966-cı ildə doktorluq dissertasiyalarını müdafiə etmiş, 1968-ci ildə professor elmi adına layiq görülmüşdür. O, 1980-ci ildə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, 1989-cu ildə isə həqiqi üzvü seçilmişdir.

Azərbaycanda tibb elminin yeni biliklərlə zənginləşdirilməsi və tədrisində akademik Böyükkişi Ağayevin xüsusi rolu və əməyi vardır. Respublikada cərrahi gastroenterologiya elmi məktəbinin yaradıcılarından olan alimin dəyərli tədqiqatları bu istiqamətdə fundamental araşdırmaların aparılması və onların müalicə işində tətbiqi üçün geniş imkanlar açmışdır. Alim

eksperimental nəticələr əsasında təcrübi tövsiyələri və ixtiraları ilə tibb elminə təqdirəlayiq töhfələr vermişdir.

Böyükkişi Ağayev 400-dən artıq elmi əsərin, o cümlədən 12 monoqrafiyanın, üçcildlik "Cərrahi əməliyyatlar atlası"nın, dərslik, ixtiralar və səmərələşdirici təkliflərin müəllifidir. Ölkənin gastroenteroloq həkimlərinin bütöv bir nəslə Böyükkişi Ağayevin tədqiqatlarından bu gün mötəbər mənbə kimi istifadə etməkdədirlər. Alimin xarici dillərdə işiq üzü görün fundamental-nəzəri əhəmiyyətli əsərləri elmi ictimaiyyət arasında rəğbətə qarşılanmışdır.

Böyükkişi Ağayevin rəhbərliyi ilə 9 tibb üzrə elmlər doktoru, 52 tibb üzrə fəlsəfə doktoru və çox sayda yüksəkixtisaslı cərrah gastroenteroloq hazırlanmışdır. Dünyanın bəzi tanınmış səhiyyə mərkəzlərində alimin yetirmələri hal-hazırda uğurla çalışmaqdadır. Böyükkişi Ağayev mötəbər beynəlxalq konfrans və simpoziumlardakı məzmunlu çıxış və məruzələri ilə Azərbaycanın müasir tibb elmini layiqincə təmsil etmişdir.

Böyükkişi Ağayevin ictimai fəaliyyəti də səmərəli olmuşdur. O, bir sıra beynəlxalq elmi cəmiyyətlərin üzvü və 12-ci çağırış Azərbaycan Ali Sovetinin deputatı seçilmişdir.

Akademik Böyükkişi Ağayevin ölkədə təbabətin inkişafı və həkim kadrlarının yetişdirilməsi sahəsində xidmətləri dövlət tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. O, müstəqil Azərbaycan Respublikasının ali mükafatlarından "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilmişdir.

Görkəmli alim, gözəl pedaqoq və qayğıkeş insan Böyükkişi Ağayevin əziz xatirəsi onu taniyanların qəlbində daim yaşayacaqdır.

Allah rəhmət eləsin!

ATU-nun rektorluğu

ATU-nun həkimləri Şəkidə məktəblilər arasında qalxanabənzər vəzin müayinəsini aparıblar

○ Azərbaycan Tibb Universitetinin I cərrahi xəstəliklər kafedrasının əməkdaşı, t.ü.f.d., cərrah-endokrinoloq Azər Hümətov və ATU TCK-nın həkim və rezidentləri Şəki şəhərində olublar. Onlar "Endemik düyünlü urun profilaktikası məqsədi ilə məktəblilər arasında qalxanabənzər vəzin ultrasəs müayinəsi və sidikdə yodun ekskresiyasının miqdarının təyini" layihəsi çərçivəsində 15-17 yaşlı məktəblilər arasında qalxanabənzər vəzin xəstəliklərinin yayılma tezliyini müəyyən etmək üçün müayinələr aparıblar.

"Azərdüz" markasının təşkilatçılığı ilə baş tutan layihənin rəhbəri Azər Hümətovun sözlərinə görə, öncə məktəblilərə yodun orqanizmdə əhəmiyyəti, yodlaşdırılmış duzun istifadəsi haqqında maarifləndirici broşurlar paylanılıb. Daha sonra

100-ə yaxın şagirdin qalxanabənzər vəzinin ultrasəs müayinəsi aparılıb: "Müayinə nəticəsində vəzidə dəyişiklik aşkarlanmış şagirdlərdə sidikdə yodun miqdarı analizi aparılıb. Bu da həmin bölgədə endemik urun ağırlıq dərəcəsinin və yod çat-

mazlığının dərəcəsinin aşkarlanması üçün effektiv profilaktik tədbirlərin işlənilməsi üçün hazırlanmasına köməklik edəcəkdir".

Qeyd edək ki, layihənin məqsədi Şəki, Quba və Qəbələ bölgələrində gənc əhəlinin kütləvi dispanzeriza-

siyası (klinik-laborator-instrumental) yolu ilə qalxanabənzər vəzin xəstəliklərinin yayılması səviyyəsinin öyrənilməsi, profilaktik-müalicə tədbirlərinin işlənilməsi, əhali və səhiyyə orqanları üçün praktik-metodik tövsiyələrin hazırlanmasıdır. Müayinələrin əsas məqsədi qalxanabənzər vəzin patalogiyalarını vaxtında aşkar etməkdir. Əhali arasında endemik düyünlü urun əmələ gəlmə səbəbləri araşdırılacaq, qalxanabənzər vəzin digər xəstəliklərinin profilaktikası aparılacaq. Bu xəstəliklər barədə əhali arasında tibbi maarifləndirmə, müvafiq tövsiyələr verilməlidir. Alınmış nəticələrə əsaslanaraq bölgə həkimləri üçün profilaktik tövsiyələr təqdim olunacaq.

Dünya Səhiyyə Təşkilatının məlu-

matına görə, dünya əhəlisinin təqribən 2 milyardı yod çatmazlığı olan bölgələrdə yaşayır. Dünyada 655 milyon insanda endemik ur, 43 milyonda əqli inkişaf geriliyi və 1570 milyon insanda yod çatışmazlığı xəstəliklərinin inkişaf riski mövcuddur. Yod çatışmazlığı insan sağlamlığına təsir edən ciddi patoloji dəyişikliklərə səbəb olur: endemik ur, hipotireoz, cinsi yetişkənlik və aybaşı funksiyasının pozulması, fertilliyin azalması, sonsuzluq, ginekoloji patologiyaların rast gəlmə tezliyinin yüksəlməsi, hamiləliyin və doğuşun gedisində ağırlaşmalar, tez-tez düşüklər və ölü doğuşlar, anadangəlmə anomaliyalar, fiziki və əqli inkişaf geriliyi baş verir. Son illərdə bütün dünyada düyünlü ur daxil olmaqla qalxanabənzər vəzin xəstəliklərinin rastgəlmə tezliyi son illərdə artmaqdadır. Düyünlü ur yod defisitli regionlarda daha çox aşkar edilir.

ATU-nun mətbuat xidməti

“Səhiyyədə müasir nailiyyətlər” mövzusunda konfrans keçirilib

○ Aprelin 9-da Respublika Müalicəvi Diaqnostika Mərkəzinin nəzdində fəaliyyət göstərən Bakı Ürək Mərkəzində görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın anadan olmasının 95 illiyinə həsr olunmuş “Səhiyyədə müasir nailiyyətlər” mövzusunda konfrans keçirilib.

Tədbirdə əvvəlcə akademik Zərifə Əliyevanın həyat və elmi fəaliyyətini əks etdirən videoçarx nümayiş etdirilib. Tədbirdə qeyd edilib ki, son illərdə dünya standartlarına uyğun inkişaf yolunu tutmuş Azərbaycan səhiyyəsinin nüfuzu nəzərəçarpacaq dərəcədə artmışdır. Bu gün ölkəmizdə əvvəllər əlacı olmayan bir sıra xəstəliklərin müalicə edilməsi, unikal və mürəkkəb əməliyyatların icrası, yeni metodların tətbiqi əhalinin sağlamlığının qorunması istiqamətində əsaslı inkişafa təkan vermişdir. Konfransın məqsədi əldə olunmuş nailiyyətlər ətrafında fikir mübadiləsinin aparılması və sonradan bu məlumatların ictimaiyyətə çatdırılmasıdır. Bütün çıxışlar məqalə və ya tezislər, kitab şəklində çap ediləcəkdir. Tədbirdə çıxış edən mərkəzin baş həkimi Könül Xəlilova akademik Zərifə xanım Əliyevanın elmi nailiyyətləri, onun peşəkar həkim, fəal ictimai xadim olması barədə danışdı. Həmvətənlərinin qayğısına qalan humanist insan Zərifə xanım Əliyevanın həyat ideyaları və şəxsiyyəti bu gün də müasir Azərbaycan gəncliyi üçün əsl nümunədir. Azərbaycan xalqına xas müsbət keyfiyyətlər, ali dəyərlər Zərifə Əliyevanın şəxsiyyətində cəmləşmişdir. İnsanlara nur bəxş edən, qayğıkeşliyi, nəcibliyi ilə könüllərdə özünə əbədi yer qazanan Zərifə xanım tibb elminin ən uca pillələrinə yüksəlməklə yanaşı, həm də nümunəvi bir həyat yolu keçib.

Akademik Zərifə Əliyevanın oftalmologiyanın inkişafına verdiyi mühüm töhfələrdən danışan baş həkim bildirdi ki, Zərifə xanım dəyərli elmi əsərlərin müəllifi olmaqla bərabər, elmi-pedaqoji və ictimai fəaliyyəti ilə yeni nəsillər həkmlərin yetişməsində də böyük xidmətlər göstərmişdir. Ötən əsrin 30-40-cı illərində Azərbaycanda tüğyan edən traxoma xəstəliyi 50-ci illərdə də geniş yayılmışdı. Akademik bütün diqqəti digər göz problemləri ilə yanaşı, həm də bu xəstəliklə mübarizəyə yönəlmişdi. O, Azərbaycanın traxoma ocağı aşkar edilən bütün rayonlarını qarış-qarış gəzir, əhali arasında məqsədyönlü söhbətlər aparır, traxoma və digər göz xəstəliklərinin profilaktikası, diaqnostikası və müalicəsi haqqında əməli tədbirlər planını inamla həyata keçirirdi. Zərifə xanım ölkəmizdə traxoma əleyhinə işlədilan mövcud dərman preparatları ilə yanaşı, güclü antibiotik sayılan sintomisinə istisfadən

ilk təşəbbüskarı oldu və kompleks şəkildə tətbiq edilən bu müalicənin effektiv nəticələri tezliklə özünü göstərdi. Traxomanın ləğvi istiqamətində yorulma-

dan aparılan intensiv elmi axtarışlar, əldə edilən nəticələr Zərifə xanım Əliyevanın namizədlik dissertasiyasının dayaq nöqtəsini təşkil etdi. O, 1959-cu ildə “Traxomanın digər terapiya üsulları ilə birlikdə sintomisinlə müalicəsi” mövzusunda namizədlik dissertasiyasını müvəffəqiyyətlə müdafiə etdi və tibb elmləri namizədi elmi dərəcəsinə layiq görüldü”. Eyni zamanda, tədbirdə Akademik Zərifə Əliyeva adına Elmi-Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutunun direktoru, professor Elmar Qasımov, Respublika Müalicəvi Diaqnostika Mərkəzinin baş həkimi Könül Xəlilova, Oftalmologiya şöbəsinin müdiri Xəlil Hüseynov, Diaqnostika və İnvaziv Radioloq və Endovaskulyar cərrah Əhməd Məmiş, VitreoRetinal göz cərrahı Tural Qəlbınur, cərrah-uroloq, transplantoloq Rəşad Şolan, Azərbaycan Tibb Universitetinin professorları Şərif Mahalov, Sahib Musayev və digər mütəxəssislər çıxış ediblər.

Aprelin 5-də ATU-nun ictimai fənlər kafedrasında Tələbə Elmi Cəmiyyətinin konfransı keçirildi.

Respublikası Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin siyasi və mədəni varisi kimi öz müstəqilliyini bərpa etdi. Tariximizin ən ağır-acı hadisələrindən olan, erməni daşnaklarının və

Konfransda tələbələrin məruzələri dinlənilib

İctimai fənlər kafedrasının müdiri, professor Qoşqar Əliyev Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyinə həsr olunmuş konfransda geniş məruzə ilə çıxış edərək bildirdi ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranması tarixi Azərbaycan xalqının dövlətçilik tarixində ən şərəfli səhifələrdən biridir. 2018-ci ildə AXC-nin yaranmasının 100 ili tamam olur. Bu münasibətlə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti 2017-ci il mayın 16-da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradılmasının 100 illik yubileyi haqqında sərəncam imzalamışdır. Sərəncamda qeyd edilir ki, “Qədim və zəngin dövlətçilik ənənələrinə malik Azərbaycan xalqı keçmişinin müəyyən dövrlərində tarixi hökmü ilə böyük imperiyalar tərkibinə qatılmaq məcburiyyətində qalmışdır. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti məhz dünyanın siyasi nizamının yenidən qurulduğu bir vaxtda, XIX əsrin axırları və XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanın yaşadığı ən parlaq mədəni yüksəliş mərhələsinin məntiqi yekunu kimi meydana çıxmışdır”.

Professor Q.Əliyev Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 23 aylıq fəaliyyəti dövründə siyasi, iqtisadi və mədəni sahələrdə əldə etdiyi uğurlar və bunun nəticəsində beynəlxalq aləmdə tanınması haqqında məlumat verərək bildirdi ki, AXC təcavüzə məruz qaldığı üçün qarşısına qoyduğu məqsədlərə tam nail ola bilmədən süquta uğradı. Lakin süquta uğrasa da onun şüurlarda bərqərar etdiyi müstəqillik ideyası unudulmadı, müasir Azərbaycan

bolşeviklərin havadarları tərəfindən Azərbaycan xalqına, türk-müsəlman əhalisinə qarşı ən qəddar vəhşiliklərlə həyata keçirilmiş 31 mart 1918-ci il azərbaycanlıların soyqırımının da 100 ili tamam olur. Bu münasibətlə də Prezident İlham Əliyev 2018-ci il yanvarın 18-də sərəncam imzalamışdır. 2018-ci il martın 30-da S.Şaumyanın rəhbərliyi altında başlayan bu soyqırım hadisələri növbəti aylarda da Azərbaycanın ayrı-ayrı bölgələrində xüsusi amansızlıqla həyata keçirilmişdir. Çox sayda soydaşlarımız qətlə yetirilmiş, öz yurd-yuvalarından didərgin salınmışdır. Azərbaycan xalqı qanlı yazılmış bu tarixi heç zaman unutmayacaq.

Sonra kafedranın Tələbə Elmi Cəmiyyəti üzrə məsul səxs, baş müəllim Aida Təhməzova konfransda 12 tələbənin müxtəlif məruzələrlə çıxış edəcəyini bildirdi və sözü tələbələrə verdi.

517^{a-1} qrup tələbəsi Murad Osmanovun “Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin diplomatik uğurları” (elmi rəhbər dosent E.Sadiqov), 117^{a-4} qrup tələbəsi Azər Qaracayevin “Azərbaycan mühacirləri” (elmi rəhbər b/m A.Təhməzova) və 817^{a-2} qrup tələbəsi Ləman Kərimovanın “Xalq Cümhuriyyəti dövründə Azərbaycan təhsili” (elmi rəhbər b/m A.Talışinski) mövzusunda məruzələri konfrans iştirakçıları tərəfindən maraqla qarşılandı.

Konfransda I müalicə profilaktika fakültəsinin dekan müavini Mahir Quliyev iştirak edirdi.

ATU-nun mətbuat xidməti

“Mövsümi allergiyalar” mövzusunda mətbuat konfransı keçirildi

○ Aprelin 13-də ATU-nun Tədris Terapevtik Klinikasında Səhiyyə Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə jurnalistlər üçün mətbuat konfransı keçirilib.

“Mövsümi allergiyalar” mövzusunda keçirilən mətbuat konfransında Səhiyyə Nazirliyinin baş alleroqoloq, Azərbaycan Tibb Universitetinin professoru Cəbrayıl Məmmədov və Azərbaycan Allergoloq, İmmunoloq və İmmunoreabilitoloqlar Elmi Cəmiyyətinin prezidenti, MDB ölkələrinin Allergoloq və Klinik İmmunoloqlar Şurasının vitse-prezidenti, Azərbaycan Tibb Universitetinin professoru Amaliya Əyyubova iştirak ediblər.

Açıışda çıxış edən direktorun elm və tədris işləri üzrə müavini Adil Nuriyev allergik xəstəliklərin Azərbaycanda da geniş yayıldığını qeyd edib. O bildirdi ki, bronxial astma müalicə olunmadığı təqdirdə aşağı tənəffüs yollarına keçə bilər. Ona görə də bu xəstəlik vaxtında müalicə olunmalı və bununla da gələcəkdə baş verə biləcək problemlərin qarşısını almaq olar. Daha sonra çıxış edən professor C. Məmmədov baharın gəlişi ilə allergik xəstəliklərin özünü daha qabarıq şəkildə büruzə verdiyini bildirdi. “Yaz fəslində bir çox mövsümi xəstəliklər - burun axması, qaşınma, göz yaşarması və dəri qıcıqlanmaları baş qaldırır. Bəzi ağaclar var ki, onların tozlanması allergiyaya meyilli olanlarda narahatlıq yaradır.

Məsələn, fındıq, qızılağac, küknar, tozağacı və bəzən az da olsa tut və çinar ağaclarının tozcuqları havaya da-xil olaraq həssas insanlarda allergiya əlamətlərinin baş qaldırmasına səbəb olur. Allergiya selikli qişaların güclü qaşınması və dəri səpgiləri, ümumi zəifliklə özünü büruzə verir. Xəstəliyin əsas əlamətləri burun tutulması, nəfəsalmanın çətinləşməsi, selikli qişanın ödemlənməsi, burunda və gözdə qaşınma və asqırmaların artmasıdır. Bəzən pollinozlu xəstə 30-40 saat asqırmaq məcburiyyətində qalır”. Jurnalistlərin suallarını cavablandıran professor A.Əyyubova allergik xəstəliklərin yaranma səbəbləri arasında irsilik, virus infeksiyaları, qida

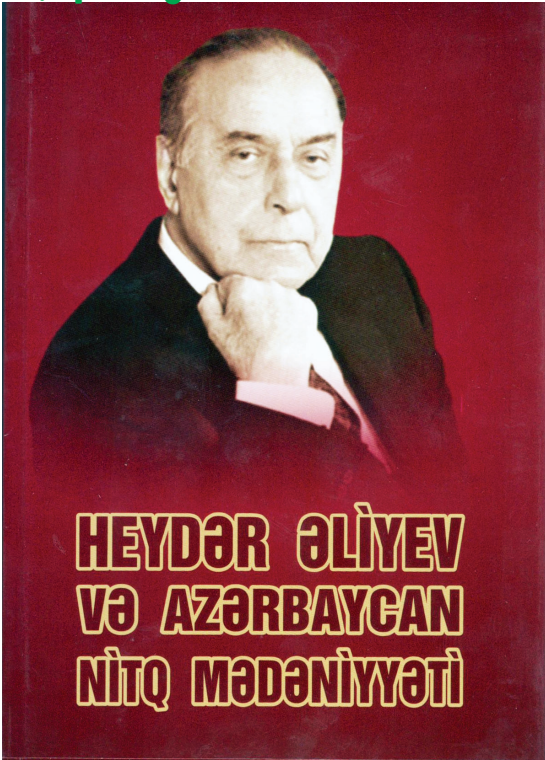
və ekoloji dəyişikliklər olduğunu vurğulayıb.

“Statistik məlumatlara əsasən, son illər bütün dünyada allergik xəstəliklərin sayında kəskin artım müşahidə edilir. Alimlərin son araşdırmalarına görə, 2020-ci ildə Avropa əhalisinin yarısını bu xəstəliklərdən əziyyət çəkəcəyi ehtimal edilir. Mən şəxsən bunu bir faciə kimi qiymətləndirirəm. Valideynlərdə allergik xəstəliklər olan uşaqlara süni qida, sitrus meyvələri, yumurta, şirniyyatların verilməsinə diqqət yetirilməlidir. Bu qidalar orqanizmin həssaslığını artırır, allergik reaksiya və ya xəstəliyin yaranmasına səbəb olur. Yeni doğulan uşaqlarda allergiya özünü bəzi hallarda büruzə verir.

Misal üçün, yanaqda əmələ gələn qızartı və ya səpkilər, başda olan qartmaqlar gələcəkdə ola biləcək xəstəliyin xəbərcisidir. Allergiyanın əmələ gəlmə səbəblərindən biri də irsilikdir. Valideynlərdən birində allergik xəstəlik və ya reaksiyanın olması uşağın bu növ xəstəliklərə meyllilik riskini yüzdə əlli, hər ikisində olması isə 75 faiz artırır. Altı aylığa qədər olan uşaqlarda allergiyanın əmələ gəlməsinə əsasən qida məhsulları səbəb olur. Allergik reaksiya özünü səpki, öskürək, asqırmaq, boğulma və bir sıra digər hallarla büruzə verir. Xəstəlik və reaksiyalar mərhələli davam edir. Yeni doğulmuş körpələri ananın immun sistemi qoruyur. Altı aydan sonra körpələrdə immunitet bir qədər zəifləyir, onlarda virus və ya bakterial mənşəli xəstəliklərə meyllilik artır”.

“Heydər Əliyev və Azərbaycan nitq mədəniyyəti” monoqrafiyasının III cildi işıq üzə görüb

◆ Tibb üzrə fəlsəfə doktoru, dosent, AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun dissertantı Nəğdəli Zamanovun “Heydər Əliyev və Azərbaycan nitq mədəniyyəti” adlı monoqrafiyası ümummilli liderimizin zəngin leksikası, rəngarəng üslubi vasitələri, cəlbedici ekspressivliyi və ən çox da yüksək nitq mədəniyyəti ilə seçilən çıxışları, məruzələri, söhbətləri, müsahibələri haqqında yazılmış ən mükəmməl və hərtərəfli dilçilik tədqiqatıdır. Nəğdəli müəllimin əsərinin I cildi 2013-cü ildə, II cildi 2014-cü ildə çap olunub.

Bu günlərdə isə “Elm və təhsil” nəşriyyatında monoqrafiyanın Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 95-ci il dönümünə ithaf olunmuş III cildi işıq üzə görüb. Bu hissədə ümummilli lider Heydər Əliyevin çıxışlarında nitqin ekspressivliyini yüksəltməyə xidmət edən etik və estetik mətnlər Azərbaycan dilinin imkanları hesabına araşdırma mövzusu olmuşdur. Müasir etikanın müxtəlif növləri, eləcə də estetik kateqoriyalar, incəsənətin ayrı-ayrı formaları böyük natiqin dilində tədqiqata cəlb edilmişdir.

Monoqrafiyada tibbi etikaya xüsusi yer ayrılmışdır ki, buda ilk növbədə müəllifin ixtisasca həkim olmasından, Azərbaycan Tibb Universitetindəki pedaqoji fəaliyyətindən irəli gəlir. Ulu Öndərin səhiyyə ocaqlarında, tibb ictimaiyyəti qarşısında olan çıxışları bu gün də həkim-xəstə münasibətlərində baş verən etik konfliktlərin həlli yolunda mühüm vasitədir. Müəllif bunları elmi-publisistik bir dildə araşdırma bilmişdir.

Monoqrafiya dilçilik, fəlsəfə, diplomatiya, ədəbiyyat, tibb və digər sahələrdə fəaliyyət göstərən, nitq mədəniyyəti fənnini tədris edən müəllimlər və filoloq tələbələr üçün dəyərli vəsaitdir.

Aprelin 5-də ATU-nin Stomatoloji Klinikasında terapevtik stomatologiya kafedrasının dosenti Səlimə Məmmədova tərəfindən yazılan “Terapevtik stomatologiya - Parodont və oral mukoza xəstəlikləri” adında dərs vəsaitinin təqdimatı keçirilmişdir. Təqdimatda müəllimlər, rezidentlər, yuxarı kurs tələbələri, DİM (Dövlət İmtahan Mərkəzi) və “SOFARMA” kompaniyasının nümayəndələri iştirak etmişlər.

Yeni dərs vəsaitinin təqdimatı olub

Klinikanın müdiri, professor Alqış Səfərova açılış nitqində təqdim olunan vəsaitin aktuallığını vurğuladı. O, qeyd etdi ki, terapevtik stomatologiya kafedrası (müdiri-professor A.Paşayev) tələbələr üçün yazılan vəsaitlərin sayına görə məhsuldar bir kafedra kimi tanınır: “Bu gün təqdim olunan kitab Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən nəşrə hazırlanıb, maliyələşdirilib və buna görə DİM-in Direktorlar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadəyə, DİM-in rezidentura şöbəsinə və elbəttə ki, dosent Səlimə Məmmədovaya dərin minnətdarlığımızı bildiririk. Vəsait Azərbaycan Tibb Universitetinin terapevtik stomatologiya fənni üzrə tədris proqramı və DİM-in rezidenturaya qəbul imtahanı proqramı əsasında hazırlanmışdır. A.Səfərova çıxışında vurğuladı ki, bundan əvvəl DİM tərəfindən nəşr olunan vəsaitlər baza fənlərinə aid idi, təqdim olunan vəsait isə klinik fənn üzrə ilk dərslikdir. Vəsait rezidenturaya qəbul imtahanlarına hazırlaşanlar üçün nəzərdə tutulmuşdur. Vəsaitdən həmçinin tibb təhsili müəssisələrinin tələbələri, eləcə də bu fənni tədris edən müəllimlər istifadə edə bilərlər”.

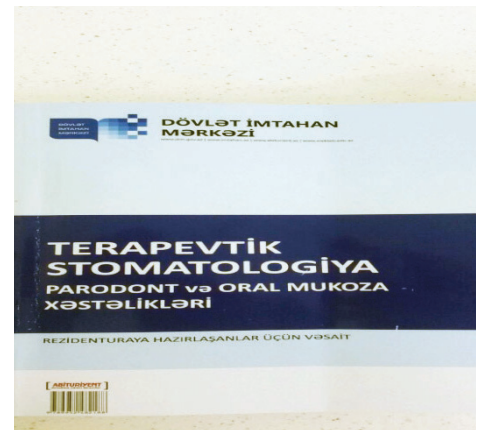
Sonra müəllif S.Məmmədova vəsait barədə slaydların köməyi ilə daha ətraflı məlumat verdi. DİM-in məlumatlarına istinad edərək, o dedi ki, indiyədək keçirilən qəbul imtahanlarının nəticələrinin elmi-statistik təhlili namizədlərin parodont və oral mukoza xəstəlikləri üzrə test tapşırıqlarını ca-

vablandırmaqda çətinlik çəkdiqlərini göstərmişdir. Bunu nəzərə alaraq, vəsait tərtib olunarkən elmin müasir nailiyyətlərindən istifadə edilmiş, tədris prosesində qarşıya çıxan konkret problemlərə daha çox diqqət yetirilmişdir. Vəsaitdə tələbələrin axtardığı məlumatı asanlıqla tapması üçün xəstəliklər, onların klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və s. müəyyən ardıcılıqla verilmiş, həmçinin ölkəmizdə və beynəlxalq təcrübədə tətbiq olunan müasir metodika və texnologiyalar, müterəqqi üsul və vasitələr geniş

şərh edilmişdir. Təqdim olunan vəsait iki hissədən ibarətdir. Birinci hissədə parodont xəstəlikləri, ikinci hissədə isə oral mukoza xəstəlikləri haqqında ətraflı məlumat verilmişdir. Vəsaitdə parodontun, oral mukozanın və dodaqların qırmızı haşiyəsinin xəstəliklərinin etiologiyası, patogenezi, klinikası, patohistologiyası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikasına dair məsələlər müasir dövrün tələblərinə uyğun şəkildə şərh olunmuşdur. Ağız boşluğu xəstəliklərinin və ağızda allergik vəziyyətlərin, ağır metallarla zədələnmələrin, QİÇS və onunla əlaqədar olan xəstəliklərin təzahürəri ətraflı təsvir edilmişdir. Bütün bunlarla yanaşı, vəsaitdə sistem xəstəlikləri və maddələr mübadiləsinin pozulmaları zamanı oral mukozada baş verən dəyişikliklər haqqında da geniş

məlumat verilmişdir. Vəsaitin hazırlanmasında şəxsi çoxillik klinik müşahidələrlə yanaşı, bu istiqamətdə aparılan tədqiqatlar əsasında dərc olunmuş materiallardan da istifadə edilmişdir. Sonra çıxış edənlər terapevtik sto-

matologiya kafedrasının müdiri, professor A.Paşayev və dosent R.Səlimov vəsaitin əhəmiyyətli olduğunu bir daha vurğuladılar. Onlar qeyd etdilər ki, vəsaitin səlis dili, şərh və izahlardakı yığcamlıq, məzmunu qısa, lakin dolğun ifadə etmək xüsusiyyəti ondan istifadə edənlərə az bir vaxtda səmərəli nəticələr əldə etməyə və rezidenturaya qəbul imtahanına sərbəst hazırlaşmağa imkan verəcəkdir. İnanırıq ki, bu üstünlüklərinə görə təqdim olunan vəsait stomatologiya fakültəsinin tələbələri, həm əmək fəaliyyətinə yeni başlayan, həm də təcrübəli həkim-stomatoloqlar üçün faydalı bir elmi-metodik vəsait olacaqdır. Digər profilili həkimlər – terapevtlər, dermatoloqlar, otorinolaringoloqlar, endokrinoloqlar da vəsaitdə özləri üçün faydalı məlumatlar tapa bilərlər.

Arif MƏMMƏDLİ

Azərbaycan Tibb Universitetinin həkimləri Antalyada beynəlxalq konqresdə iştirak ediblər

Martın 14-dən 18-dək Türkiyənin Antalya şəhərində “Fetal Həyatdan Uşaqlığa – ilk 1000 gün” adlı VI Beynəlxalq Konqres keçirilib.

Konqres Türkiyə Səhiyyə Nazirliyinin və TİKA-nın dəstəyi ilə Yüksəliş İqtisadi və Strateji Tədqiqatlar Fondu (YİSAV) tərəfindən təşkil olunub. ABŞ, Böyük Britaniya, Türkiyə, Finlandiya, Norveç, Hollandiya, İspaniya, İordaniya, Ukrayna, Azərbaycan və s. ölkələrdən 600 nəfər nümayəndə konqresdə iştirak edib. Tədbirdə ölkəmizi Azərbaycan Tibb Universitetinin I uşaq xəstəlikləri kafedrasının dosenti, t.ü.e.d. Səbinə Qarayeva, Elmi-Tədqiqat Məmalıq və Ginekologiya İnstitutunun əməkdaşı, t.ü.f.d. Səmayə Əlizadə və Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutunun əməkdaşı Gültəkin İsayeva təmsil ediblər.

Konqresin açılış mərasimində YİSAV-in prezidenti və konqresin sədri, professor Ferit Sarıcoğlu, Türkiyənin Səhiyyə Nazirinin müşaviri Dr.Rifat Köşe və başqaları çıxış ediblər. 4 gün davam edən konqresdə perinatologiyanın aktual

problemləri, ana-uşaq-qidalanma mövzularına yeni yanaşmalar haqqında çıxışlar olub. Konqres iştirakçıları uşağın sağlamlıq vəziyyəti, mayalanmadan sonra 1000 gün müddətində düzgün qidalanma, qulluq, ana və uşaq ölümünə təsir edən bir çox amillər haqqında müzakirələr aparıblar.

Xarkovda II beynəlxalq elmi-praktiki konfrans keçirilib

Ukraynanın Xarkov şəhərinin Milli Ucazaçılıq Universitetində “İnsanlara çarə- Farmakoterapiyanın müasir problemləri və dərman vasitələrinin təyin edilməsi” mövzusunda II beynəlxalq elmi-praktiki konfransda Azərbaycan Tibb Universitetinin farmakologiya kafedrasının baş laborantı, biologiya üzrə fəlsəfə doktoru Nigar Mikayılova iştirak edib.

O, “Psoriasis, vitiligo və digər xəstəliklərin müalicəsində istifadə etmək üçün Azərbaycan florasının bəzi bitkilərindən hazırlanmış dərman vasitələri” mövzusunda mühazirə ilə çıxış edib.

Konfransda ATU-nun framakoqnoziya və botanika kafedrasının baş müəllimi Elvin Kərimlinin məruzəsi də dinlənilib. Məruzələri dinlənən əməkdaşlar universitet tərəfindən sertifikatlarla təltif olunublar.

“Prolaktinomanın müasir diaqnostikası və müalicə metodları” adlı seminar keçirilib

◆ Aprelin 6-da Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Terapevtik Klinikasında ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikası və Medipolun birgə əməkdaşlığı ilə “Prolaktinomanın müasir diaqnostikası və müalicə metodları” adlı seminar keçirilib.

Seminarı giriş sözü ilə açan direktorun müalicə işləri üzrə müavini Samir Allahverdiyev klinikada belə seminarların keçirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb və iştirakçılara uğurlar arzulayıb.

Daha sonra İstanbul Medipol Universitetinin Endokrinoloji və Metabolizm xəstəliklər kafedrasının dosenti,

Mehmet Fatih Kılıçlı “Prolaktinomanın müalicələri” haqqında danışıb.

O bildirib ki, bu xəstəlik kişilərlə müqayisədə qadınlar arasında daha geniş yayılıb.

Xəstəlik zamanı cərrahi müdaxilənin nə dərəcədə vacib olub-olmamasından söz açan endokrinoloq, xəstələrin əməliyyat olunduğu təqdirdə çox sağlam şəkildə həyatlarına davam etdiklərini qeyd edib.

Endokrinoloq prolaktinomaların izlənməsi və əməliyyata qərar verən zaman həkimlərin diqqətli olmalarını tövsiyə edib.

Seminarın davamında ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasının assistenti Namiq Əhmədov “Prolaktinomaların endoskopik minimal invaziv cərrahiyyəsi” haqqında iştirakçılara məlumat verib.

O, bu cərrahi müdaxilənin rolundan və önəmindən söz açıb.

Həkimlərimiz xəstənin dilaltı nahiyəsinə qoldan götürülmüş toxuma köçürüblər

Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasında mürəkkəb cərrahiyyə əməliyyatı uğurla icra olunub. Ağız boşluğunda və çənəsində şiş olan bir xəstədə şişlə yanaşı, çənənin bir qismi də götürülüb. Çənədən çıxarılan sümüyün əvəzinə isə titandan rekonstruktiv lövhə qoyulub.

ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasının üz-çənə cərrahiyyəsi şöbəsinin müdiri Məhəmməd Davudovun sözlərinə görə, bu xəstədə hələ 4 il qabaq çənəaltı tüpürçək vəzində şiş müşahidə olunub. Həmin vaxt pasiyentin çənəaltı tüpürçək vəzinin patohistoloji müayinəsi nəticəsində şişin bədxassəli olduğu aşkarlanıb. Xəstə sonrakı müalicə üçün onkoloji müalicə müəssisəsinə göndərilib, lakin növbəti müayinələrə gəlməyib.

Həmin pasiyent 4 ildən sonra yenidən Tədris Cərrahiyyə Klinikasına müraciət edib. Məlum olub ki, bu müddət ərzində xəstə özünü yaxşı hiss edib, heç bir problemi olmayıb: “Lakin dekabr ayında xəstə özü bizə müraciət etdi. Bölli oldu ki, yalnız əməliyyat olunan yerdə deyil, ağız boşluğunda da törəmə əmələ gəlib. Rentgenoloji və klinik müayinə nəticəsində aşkarlanıb ki, bu törəmə çənə sümüyünə və dilaltı toxumalara da yayılıb”.

Doktor M.Davudovun sözlərinə görə, xəstəyə cərrahi müalicə və əməliyyatdan sonra radioterapiya məsləhət görüldü: “Xəstə ətraflı müayinə olundu, əməliyyat planı dəqiqləşdirildi. Əməliyyat planına şişin götürülməsi, çənə sümüyünün seqmentar rezeksiyası, həmin nahiyədə əmələ gələn çənə defektinin rekonstruktiv titan lövhə ilə aradan qaldırılması daxil

olundu. Titandan hazırlanan rekonstruktiv lövhələr sırf bu cür çənə konstruksiyaları üçün nəzərdə tutulub. Bu lövhələr vasitəsilə defektin aradan qaldırılması və eyni zamanda yumşaq toxuma defektinin radial önqol sərbəst damar ayaqcıqlı dilimi ilə aradan qaldırılması məsləhət görülür”.

Həkim bildirir ki, bu əməliyyat üçün “radial önqol diliminin” seçilməsi təsadüfi deyil. Çünki boyundakı lokal dilim və s. dilimlərlə müqayisədə bu xəstədə ən uyğun variant uzaq bir nahiyədən “sərbəst damar ayaqcıqlı dilim”in götürülməsi olub.

Bu mürəkkəb əməliyyat təxminən 6 saat davam edib. Nəticədə çənə sümüyü rezeksiya olunub, şiş götürülüb. Eyni zamanda, boyunda da böyümüş limfa vəziləri olduğu üçün radikal boyun diseksiyası icra edilib. Əməliyyatın ikinci mərhələsində ağız boşluğundakı defekt önqol nahiyəsindən götürülmüş sərbəst ayaqcıqlı dilim vasitəsilə və mikrocərrahi texnikanın köməkliliyi ilə damarlara anastomoz qoyularaq bərpa edilib. Bir həftə öncə icra edilən əməliyyatdan sonra xəstənin ümumi vəziyyəti yaxşıdır. Artıq yaraları sağaldığından, xəstə yaxın zamanda evə yazılacaq.

GÖRKƏMLİ ANATOM-ALİM, QAYGIKEŞ MÜƏLLİM

Bu günlərdə Azərbaycan Tibb Universitetinin İnsan anatomiyası kafedrasının professoru, əməkdar elm xadimi, tibb elmləri doktoru Rafiq Əşrəf oğlu Əsgərovun anadan olmasının 85 ili tamam olur.

R.Əsgərov 1933-cü il may ayının 11-də Bakı şəhərində anadan olub, 1951-ci ildə Bakıdakı 6 №-li orta məktəbdə təhsilini bitirərək Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun müalicə-profilaktika fakültəsinə daxil olub. 1954-cü ildə, hələ tələbə ikən, Normal anatomiya kafedrasında laborant vəzifəsində işə qəbul edilib, bir il sonra həmin kafedrada baş laborant vəzifəsinə keçirilib. O, 1957-ci ildə institutu fərqlənmə diplomu ilə bitirdikdən sonra ATİ-nin Normal anatomiya kafedrasında aspiranturaya qəbul olunub, 1964-cü ildə namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək tibb elmləri namizədi elmi dərəcəsinə və dosent elmi adına, 1973-cü ildə isə doktorluq dissertasiyası müdafiə edərək tibb elmləri doktoru elmi dərəcəsinə və professor elmi adına layiq görülüb. Alimin əsas elmi istiqamətini nəfəs borusu və baş bronxların, eləcə də ağciyərlərin innervasiyası ilə əlaqədar azan sinirin nəqlici aparatının morfo-funksional, yaş və fərdi xüsusiyyətlərinin, mielo-genezi və mieloarxitektonikasının tədqiqi təşkil edir. Rafiq müəllim 200-dən çox elmi əsərin, monoqrafiya, dərslik və dərs vəsaitlərinin, metodiki göstərişlərin, Anatomiya muzeyi haqqında kitabların, onlarla elmi-kütləvi məqalələrin müəllifidir. Son illərdə qələmə aldığı publisistik oçerkləri üç kitab həcmində toplanıb və artıq işıq üzü görüb. Yubilyar Azərbaycanda elmi anatomiyanın banisi K.Balakışiyev elmi məktəbinin yetirmələrindən və davamçılarından. Onun rəhbərliyi altında 10 nəfərdən artıq tədqiqatçı doktorluq və namizədlik dissertasiyası müdafiə edib. Professor R.Əsgərov Ümumittifaq Anatom, Histoloq və Embrioloqlar Elmi Cəmiyyətinin VIII-XI qurultay və simpoziumlarının, Cənubi Qafqaz Ölkələri Morfoloqlarının I-V konfranslarının və digər elmi forumların iştirakçısı olub. Görkəmli alim 1969-cu ildə ATİ-də yeni yaradılan Fəhlə fakültəsinin dekanı vəzifəsinə təyin edilib və uzun illər bacarıqla bu vəzifəni yerinə yetirib. O, 1985-1990-cı illərdə ATİ-nin Operativ cərrahlik və topoqrafik anatomiya kafedrasının müdiri vəzifəsində çalışıb, kafedranın yenidən qurulmasına böyük əmək sərf edib. İstedadlı alim 1988-1993-cü illərdə ATU-nun elmi işlər üzrə prorektoru vəzifəsinə yerinə yetirərək, kollektivin hörmət və rəğbətini qazanıb.

Professor R.Əsgərov 1990-cı ildə yenidən İnsan anatomiyası kafedrasına qayıtarıb və 1990-1995-ci illərdə həmin kafedranın müdiri vəzifəsində çalışıb. Alim 1995-ci ildə öz istəyi ilə kafedra müdiri vəzifəsindən azad edilməsini təkidlə xahiş edib və bu vəzifəyə gənc kadrların işgüzar nümayəndələrindən olan Şadlinski Vaqif Bilas

oğlunun namizədliyini irəli sürüb. Gənclərin inkişafına müdrikliklə yanaşma qabiliyyətinə malik olan Rafiq müəllim bu istəyinə nail olub və 1995-2017-ci illərdə İnsan anatomiyası kafedrasının professoru vəzifəsində çalışıb. O, uzun illər ATU-nun nəzdində fəaliyyət göstərən Dissertasiya Şurası sədrinin müavini vəzifəsinə yerinə yetirib, 2008-2016-cı illərdə isə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının Ekspert Şurasının üzvü olub. Qocaman alim 2017-ci ildən indiyə qədər İnsan anatomiyası kafedrasının məsləhətçi-professoru vəzifəsində çalışır.

Görkəmli anatom-alimin 65 illik fəaliyyəti dövlət tərəfindən yüksək qiymətləndirilib. O, 1957-ci ildə ÜİLKGI MK-nın, müxtəlif illərdə dəfələrlə Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin, eləcə də ATU-nun Fəxri fərmanları ilə təltif olunub, 2000-ci ildə “Tərəqqi” medalına, 2007-ci ildə “Əməkdar elm xadimi” fəxri adına layiq görülüb.

Rafiq müəllimin həyatının 85-ci baharında da müəllim və tələbələr tərəfindən sonsuz məhəbbətlə sevimli, hörmətlə qarşılanması onun çoxillik elmi-pedaqoji fəaliyyətinin əyər göstəricisinin yüksəkliyindən xəbər verir.

Kafedramızın müdrik ağsaqqalı, əməkdar elm xadimi, tibb elmləri doktoru, professor R.Əsgərovu anadan olmasının 85-illik şərəfli yubileyi münasibətilə ürəkdən təbrik edir, ona möhkəm cansağlığı diləyir, qarşısına qoyduğu planlarının ardıcıl olaraq həyata keçməsinə yeni-yeni uğurlar arzulayırıq.

İnsan anatomiyası kafedrasının əməkdaşları adından:

Vaqif ŞADLINSKI,
kafedranın müdiri, REA-nın akademiki, əməkdar elm xadimi, professor

Sürətli yemək piylənmə riskini artırır

Alimlər yavaş yeməyin piylənmə riskini azaldığını müəyyənləşdiriblər.

AZƏRTAC “The Guardian” qəzetinə istinadən xəbər verir ki, Yaponiyada şəkərli diabet xəstələrinin iştirakı ilə aparılan araşdırma nəticəsində yavaş və rejimlə yeyən insanlarda bel bölgəsindəki yağlanmanın və ümumi bədən kütlə indeksinin daha az olduğu məlum olub.

Tədqiqat əsnasında Yaponiyada 2008-2013-cü illər arasında mütəmadi yoxlanışdan keçən ikinci tip 59 min 700 diabet xəstəsinə yemək vərdişləri ilə bağlı suallar verilib. İştirakçılar gündə neçə dəfə və nə qədər sürətlə yedikləri, səhər yeməyi və yatmadan əvvəl yemək yeyib-yemədikləri barədə 7 suala cavab veriblər.

Nəticələr göstərir ki, sürətli yemək piylənmə riskini artırır. Yavaş yeyən iştirakçılardan 21,5, normal sürətlə yeyənlərdən 30, sürətli yemək yeyənlərdən isə 45 faizinin piylənmədən əziyyət çəkdiyi məlum olub.

Bədən kütlə indeksinin yavaş yemək yeyənlərdə ortalam olaraq 22-dən bir az çox,

normal yeyənlərdə 23,5, sürətli yeyənlərdə isə təxminən 25-ə yaxın olduğu təsbit edilib. Bel ətrafındakı yağların da yemək yemə sürəti artıqca çoxaldığı məlum olub.

Tədqiqatın nəticələrinə əsasən, yavaş və müntəzəm yemək yeyən, səhər yeməyini qaçırmayan, gecə yatmadan əvvəl yeməyən insanlarda şişman olma riski azalır.

Digər tərəfdən yemək yemə vərdişlərinin dəyişdirən xəstələrdə də bədən kütlə indeksinin azaldığı müəyyənləşib.

Araşdırmanın nəticələri “BMJ Open” elm dərgisində yayımlanıb.

Tələbələrımız mükafatlandırıldı

Azərbaycan Tibb Universitetinin Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin təşəbbüsü ilə bu təhsil ocağının 5 tələbəsi idman üzrə komandalararası göstərdikləri fəal və aktiv iştiraklarına görə mükafatlandırıldı.

Voleybol üzrə yığma komandanın kapitanı Nərgiz Həsənova, basketbol üzrə oğlanlar komandasının kapitanı, İran vətəndaşı İden Afshari Mrak, yüngül atletika üzrə nümayəndə Gülnar Yusifli, basketbol üzrə qızlar komandasının kapitanı Zərifə Hacıyeva və Afra Mina universitet tərəfindən hədiyyələrə layiq görüldülər.

ATU-nun "Təbib" İdman Klubunun sədri, professor Kamal Kəbirinski tələbələrə təbrik etdi və onlara uğurlar dilədi: "Tələbələrimize daim bizi belə yüksək səviyyədə təmsil etmələrini arzulayıram".

ATU-nun THİK-nin sədri Elvin Kərimli də tələbələrə uğurlu çıxışları münasibətilə təbrik etdi: "Tələbələrə gündəlik həyatlarında praktik istifadə edəcəkləri ləvazimatlar aldıq. Bu addım onların daim diqqətimizdə olduqlarını bildirmək üçündür. Universitetimizin rektoru da hər zaman tələbələrin diqqət və qayğısına qalır. Onların rahat və yüksək səviyyədə təhsil almaları üçün çalışır. İnanırıq ki, uğurlarınız davamlı olacaq".

Hərbi tibb fakültə TEC-nin konfransı keçirilib

Aprelin 10-da Azərbaycan Tibb Universitetinin hərbi tibb fakültəsinin Tələbə Elmi Cəmiyyətinin təşkilatçılığı ilə elmi-praktik konfrans keçirilib. Konfransda hərbi tibb fakültəsində təhsil alan kursant və tələbələrin araşdırdıqları elmi işlər dinlənilib.

ni incəliklərinə qədər öyrənin ki, məqsədinizə asanlıqla nail ola bilərsiniz". Bundan sonra fakültə TEC-nin sədri, VI kursun kursantı Eşqin Ələsgərov müxtəlif mövzularda məruzələrlə çıxış etmək üçün sözü aradı. V kurs, 1151^b qrupundan İbrahim Heydərlinin "Hipofiz vəzi şisi zamanı optik sistem", IV kurs, 1111^a qrupundan Ayxan Səfərovun "Multirezistent ağciyər vəرمi ilə yanaşı ağciyərin xroniki obstruktiv xəstəliyinin xüsusiyyətləri", V kurs, 1151^c qrupundan Dursun Əliyevin "ALS diaqnozu qoyulmuş xəstələrdə ümumi reanimasiya prinsipləri və reabilitasiyanın aparılması", VI kurs 1141^a qrupundan Rəhman Hüseynzadənin "Pararektal fistulların diaqnostikası və xüsusiyyətləri", V kurs, 1151^a qrupundan Şamxal Hüseynovun "Wilmas şisi",

Fakültə rəisinin elmi işlər üzrə köməkçisi, t/x baş leytenantı Sevinc Orucova çıxış edərək bildirdi ki, fakültənin 12 tələbəsi apardıqları elmi araşdırmalarla çıxış edəcəklər. Onun sözlərinə görə, fakültədə

elmi fəaliyyətlə məşğul olmaq üçün hər bir şərait yaradılıb. S.Orucova belə bir şəraiti yaratdığına görə hərbi tibb fakültəsinin rəisi, əməkdar həkim, t/x polkovniki Çingiz Əlləzova təşəkkürünü bildirərək konfransı açılış elan etdi və tələbələrə öz tövsiyələrini vermək üçün sözü ona verdi.

Rəis konfrans iştirakçılarını salamladıqdan sonra bildirdi ki, bu gün fakültəmizin Tələbə Elmi Cəmiyyətinin təşkil etdiyi konfransda gənc, gələcəyimiz olan həkimlər öz elmi işlərini bizə nümayiş etdirəcəklər: "Onların elmə olan həvəslərini ürəkdən alqışlayırıq və tövsiyə edirəm ki, elmi axtarışlarını davam etdirsinlər, elmə dərinlən yiyələnsinlər. Çünki iş təcrübəsi olub, elmi olmayan adam sükansız və kompassız gəmi kapitanına bənzəyir, hara getdiyini bilmir. Gələcəyiniz elmdən asılı olduğu üçün çalışın, tibb elmi-

V kurs, 1151^a qrupundan Orxan Babayev "Hepatosellular xərçəng", IV kurs, 1112^c qrupundan Kərəm Məmmədovun "Reynaud sindromu", VI kurs 1141^a qrupundan Məhəmməd Əlizadənin "Proflikerativ diabetik retinopatiya zamanı flüoresent angiografiyanın proqnostik əhəmiyyəti", II kurs, 1125^b qrupundan Sərxan Cəfərlinin "Öd yollarının morfoloji xüsusiyyətləri", V kurs, 1151^a qrupundan Qəzənfər Məcidlinin "Prostat vəzi xərcənginin diaqnostikasının prinsipləri", V kurs, 1150^a qrupundan İlkin Həsənlinin "Kişilərdə süd vəzi xərcəngi", V kurs, 1151^a qrupundan Məhəmməd Mustafazadənin "Qulağın anatomik quruluşu, fiziologiyası və müayinəsi" mövzusunda məruzələri diqqətlə dinlənilib. Konfrans geniş müzakirələr və çoxsaylı sual-cavabla başa çatdı.

M.ƏLƏKBƏRLİ

Amerika Ürək Assosiasiyasının proqramı əsasında təlim kurslarına başlanılıb

○ Azərbaycan Tibb Universitetinin II müalicə-profilaktika fakültəsində Amerika Ürək Assosiasiyasının proqramı əsasında təlim kursuna start verilib. Təlim fakültənin IV kurs, 260-cı qrup tələbəsi Oktay Hüseynovun təşəbbüsü ilə həyata keçirilir.

Kurslarda tələbələrə infarkt, insult, taxikardiya, bradikardiya, ürəyin blokadası zamanı ilk yardım göstərilməsi tədris olunur.

Qeyd edək ki, O.Hüseynov Amerika Ürək Assosiasiyasının (AHA - American Heart Association) proqramı üzrə "Advanced Cardiovascular Life Support" (ACLS) kursunu müvəffəqiyyətlə bitirib və imtahandan keçərək sertifikat alıb. Onun sözlərinə görə, Advanced Cardiovascular Life Support (ACLS) kursunda əldə etdiyi bilikləri ATU tələbələri ilə bölüşür: "Dərsləri keçmək üçün lazımı avadanlığımız da var. Yalnız Basic Life Support (BLS) kursunu keçənlər bu kursa buraxılırlar. ACLS kursunun sonunda iki mərhələdən ibarət imtahan keçirilir. Birinci mərhələdə test imtahanı götürülür. İkinci

O.Hüseynov qeyd edib ki, sözügedən kurs ayda bir dəfə keçirilir və bir gün ərzində davam edir: "Kursda tələbələrə teoriyanı izah edirəm. ATU-nun Cərrahiyyə Klinikasındakı tədris manekələrindən istifadə edərək, praktiki olaraq bu teoriyanı tələbələrə göstərirəm. Həmçinin tələbələr də manekələr üzərində praktiki bacarıqlarını nümayiş etdirirlər. Təlimin sonunda iki mərhələdən ibarət imtahan keçirilir. Təbii ki, test imtahanını keçə bilməyənlər bacarıq imtahanına buraxılmırlar".

Sözügedən kursda İ.M.Səçenov adına I Moskva Dövlət Tibb Universitetinin tələbələri də iştirak edib. Təlimdən sonra keçirilən imtahanda 21 tələbə iştirak edib. Onlardan 10 tələbə imtahanı müvəffəqiyyətlə verib və universitet tərəfindən sertifikatla mükafatlandırılıb.

Qeyd edək ki, O.Hüseynov həmçinin Azərbaycan Tibb Universitetinin Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin nəzdində yaradılan "Brain Mania" klubunun rəhbəridir. "Brain Mania" müzakirə klubunun yaradılması təşəbbüsü universitet rəhbərliyi tərəfindən dəstəklənib. Klub rus və Azərbaycan sektorlarında oxuyan tələbələrə öz ətrafında birləşdirir.

mərhələdə isə praktik bacarıqlarla bağlı imtahan olur. Hər iki mərhələdən keçən tələbələrə sertifikat təqdim olunur".

Burada tələbələr fərqli və ciddi mövzular ətrafında qarşılıqlı fikir mübadiləsi aparacaqlar.

«Həkimin həm də yaxşı musiqi duyumu olmalıdır»

○ Gündə xalq mahnılarına maraq hələ uşaq yaşlarından baş qaldırıb. Özünün xatırladığına görə, hələ heç orta məktəbə getməmiş. Televizorda tanınmış müğənnilərimizin oxuduğu mahnıları 4-5 yaşlarında yaxaş-yavaş yamsılamağa başlayır. Tam şəkildə olmasa da, qırıq-qırıq oxuduğu mahnılar balaca qızcığı valideynlərinin və onu dinləyənlərin sevimlisinə çevirir. Zaman keçdikcə onda musiqi qabiliyyətinin olduğu üzə çıxmağa başlayır.

...Söhbət hazırda Azərbaycan Tibb Universitetinin II müalicə-profilaktika fakültəsinin I kurs, 317^{a-7} qrupunda təhsil alan Tamarova Günel Kamil qızından gedir.

O, 2000-ci ildə Şamaxı şəhərində anadan olub. 2006-cı ildə 3 saylı şəhər orta məktəbinə daxil olub və 2017-ci ildə adı çəkilən məktəbi bitiribdir. Günelin musiqiyə olan marağı bir ara valideynlərini narahat etməyə də başlayıb. Fikirlişiblər ki, orta məktəbdə oxuyan qız musiqiyə meyilli olar, dərslərini yaddan çıxarar, təhsilə marağı öləziyə bilər. Amma əksinə olub. Günel xalq mahnılarını zülmümə etməklə yanaşı, fortepiano ifa etməyə də həvəs göstərib və bunlar onun dərslərini yaxşı oxumasına mane olmayıb.

Atası qızının bu həvəsinə biganə qalmayıb. Ona fortepiano alıb. O, öz üzərində işləməklə, qısa zamanda fortepianoda xalq mahnılarını ifa etməyə başlayıb.

4-cü sinifdə Şamaxı şəhər İncəsənət Təhsili Mərkəzinə qəbul olan G.Tamarova 7 il fortepiano təhsili alıb.

Şəhərdə keçirilən çoxsaylı ictimai tədbirlərdə çıxış

edib. Onun musiqiyə olan marağı ailədə baci və qardaşına da sirayət edib. Özündən kiçik olan qardaşı Salman və bacısı Züleyxa da gözəl muğam və xalq mahnıları ifa edir. Onlar da hazırda Şamaxı şəhər İncəsənət Təhsili Mərkəzində musiqi təhsili alırlar.

Günelin həm də gözəl vokal səsi var. Onun ifasında istər xalq mahnıları, istərsə də vokal mahnılar müəllimləri tərəfindən yüksək qiymətləndirilir.

Ən çox sevdiyi mahnıların adlarını çəkir: "Ölməz bəstəkar Tofiq Quliyevin bəstələdiyi "Aşşam"ı ifa etməyi çox sevirem. Elə mahnılar var ki, oxuduqca ruhuma bir rahatlıq, saktlik gətirir. Bu tipli ifa etdiyim mahnılardan "Sarı gəlin" "Gəl inad etmə", "Evlərinin önu yonca", "Gəl, ey səhər" və digərlərinin adını çəkə bilərəm. Həkimlərimiz gözəl, ürəyətimli mahnılarımızdan seçib xəstələrin müalicəsində uğurla tətbiq edə bilirlər. Məncə, yaxşı həkim olmanın, həm də yaxşı musiqi duyumu olmalıdır".

Bakıda keçirilən konsertlərdə də çıxış edib. Onun R.Behbudov adına Mahni Teatrında etdiyi ifa yaddaqalan olub, ifası çoxsaylı tamaşaçılar tərəfindən alqışlarla qarşılanıb.

Günel düşünür ki, tək xəstələrə həkimin şəfqətli əlləri deyil, həm də onlara yüksək əhval-ruhiyyə bəxş edən musiqi də lazımdır. Gələcəkdə musiqi ilə insanları müalicə etməyin təsiri ilə bağlı elmi araşdırmalar aparmağı da planlaşdırır.

Yaxşı həkim olacağına da inanır və özünə olduqca çox güvənir. Yaxşı bilir ki, yalnız yaxşı oxumaq və təcrübə qazanmaqla gələcəkdə insanların sağlamlığı keşiyində etibarlı şəkildə durmaq olar.

Hər halda, biz Günelə uğurlar arzulayıırıq və onun arzularının reallaşacağını isə zamanın və özünün öhdəsinə buraxırıq.

Qabil ABDULLAYEV

Aprelin 7-si Ümumdünya Sağlamlıq Günüdür

1948-ci il aprelin 7-də Dünya Səhiyyə Təşkilatının yaranması Ümumdünya Sağlamlıq Günü kimi qeyd edilir. O vaxtdan bəri dünyanın 194 ölkəsi təşkilata üzv qəbul olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, 1950-ci ildən başlayaraq hər il aprelin 7-si Ümumdünya Sağlamlıq Günü ənənəvi olaraq qeyd edilir. Həmin gün ictimaiyyətin diqqəti Dünya Səhiyyə Təşkilatının prioritet hesab etdiyi sağlamlığa aid global miqyasda vacib əhəmiyyət kəsb edən bir mövzuya həsr olunur və müxtəlif şüarlar altında keçirilir: "Fəallıq uzun ömür yaşamağa aparan yoldur", "Hamiləlik həyatda xüsusi hadisədir. Onu təhlükəsiz edək", "Sağlamlığı iqlim dəyişikliklərindən qoruyaq", "1000 şəhər – 1000 həyat" və s.

Qeyd edək ki, 2014-cü ildə həmin gün "Kiçik sancma böyük təhlükə mənbəyidir", 2015-ci ildə "Qida məhsullarının təhlükəsizliyi", 2016-cı ildə "Diabetə qalib gələk" şüarları altında keçirilib. Keçən ilin şüarı isə "Depressiya: gəlin danışaq" olub.

Bu ilki Sağlamlıq Günü "Hamı üçün sağlamlıq" şüarı altında keçirilir. Yaranmasının 70-ci ilində Dünya Səhiyyə Təşkilatı dünya dövlətlərini və onların liderlərini insanların sağlamlığının möhkəmləndirilməsi və keyfiyyətli səhiyyə xidməti ilə təmin edilməsi üçün maliyyə problemi ilə üzləşməməsi üçün konkret tədbirlər görməyə çağırır. Ümumdünya Sağlamlıq Günü sağlamlığın və səhiyyənin problemlərinə yönəlmə və planetin hər bir sakininin sağlamlığın qorunması və əmin-amanlığının təmin edilməsi üçün birgə fəaliyyət göstərməyə xidmət edən tədbirdir.

Aprelin 11-i Ümumdünya Parkinson Xəstəliyi ilə Mübarizə Günüdür

Hər il aprelin 11-də Dünya Səhiyyə Təşkilatının təşəbbüsü ilə Parkinson Xəstəliyi ilə Mübarizə Günü qeyd edilir. Həmin günün keçirilməsi xəstəlik barədə ictimaiyyətin məlumatlılığını artırmaq, xəstələrə və onların ailələrinə dəstək olmaq, həmçinin onun nəticələrini aradan qaldırmaq məqsədi daşıyır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Ümumdünya mübarizə gününün tarixi təsadüfən seçilməyib: xəstəliyi təsvir edən ingilis alimi və tədqiqatçısı Ceyms Parkinson 1755-ci il aprelin 11-də doğulub. XIX əsrin əvvəllərində alim onu "titrəyən iflic" adlandırır. Parkinson dayaq-hərəkət sistemin pozulması ilə xarakterizə olunan xəstəlikdir. Ona daha çox yaşlılar arasında rast gəlinir, lakin son illər bütün dünyada xəstəliyin əlamətləri ilə daha erkən - 40, hətta 35 yaşda da üzləşmək mümkündür.

Əllərin titrəməsi, hərəkətlərin ləngiməsi, sərbəstlikdən məhrum olma, ağrılar, hərəkət dinamikası və psixikanın pozulması xəstəliyin əsas əlamətləridir. Xəstəlik əlilliyə səbəb olur, lakin insanın şüuru pozulmur. Son illər planetdə qocaların say çoxluğu ilə əlaqədar olaraq Parkinson xəstəliyi əsl sosial problemə çevrilib. Onun öyrənilməsi sahəsində əldə edilən uğurlara baxmayaraq, təəssüf ki, tibb elmi onun müalicəsi üçün kifayət qədər səmərəli üsullara malik deyil. Əsas problem Parkinson xəstələrinin özlərinə qulluq edə bilməməsində və yaxınlarının, yaxud onlara qulluq edənlərin hazırlıqsızlığındadır. Bütün bunlar Parkinson xəstəliyini ictimai səhiyyənin vacib məsələlərindən birinə çevirir və ictimaiyyətin diqqətinin həmin xəstəliyə yönəldilməsi də elə bundan qaynaqlanır.

Ana ətri körpə üçün əvəzolunmazdır

Statistikaya görə, passiv həyat sürənlər gün ərzində 18 min, fəal həyat sürənlər isə 23 min dəfə nəfəs alır və hər dəfə nəfəs alınanda müxtəlif iylər duyulur. Lakin elə xüsusi qoxu var ki, onu yalnız körpələr hiss edir. Ana və övladı bir-birinə məhz belə bir qoxu bağlayır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, K.Fərəcova adına Elmi-Tədqiqat Pediatriya İnstitutunun direktoru, Səhiyyə Nazirliyinin baş pediatri, professor Nəsim Quliyev körpə ilə ana arasındakı həmin ətri çox əhəmiyyətli hesab edir: "Yeni doğulan körpə dünyaya gələndən anasını tanımaq qabiliyyətinə malik olur. Doğulan andan uşaq ana ilə birlikdə olmalıdır. İndiki təlimat ondan ibarətdir ki, uşaq gün ərzində ən çoxu bir saat yarıma qədər anasından kənar qala bilər".

Yeni doğulan körpələrdə noradrenalin hormonu yüksək səviyyədə olur və uşaq öz hissiyatlarından daha yaxşı istifadə etməyə başlayır. Həmin hal körpənin dünyaya göz açdığı bir neçə saat ərzində müşahidə edilir.

Pediatriqlər ana qoxusunu körpənin inkişaf

fı üçün vacib hesab edir. Analar yeni doğulan körpəni başqalarının himayəsinə buraxmamalıdır, çünki körpə ananın iyini hiss etməyə narahat olur, nəticədə yuxusuz, uzunmüddətli ağlamalar, hətta süddən imtina etmə halları yarana bilər.

Baş pediatriq dediyinə görə, zahı qadın süni vasitələrdən istifadə etməməlidir. Kosmetik vasitələr, spreylər və digər vasitələrdən istifadə edilməsi körpənin anadan uzaqlaşmasına, süddən imtinaya və bəzən də allergik vəziyyətlərin yaranmasına səbəb olur.

Etibarsız sayılır

II müalicə-profilaktika fakültəsinin I kurs, 317^{a-25} qrup tələbəsi Hüseynzadə Lalə Vüqar qızının adına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Əczaçılıq fakültəsinin I kurs, 817⁻¹ qrup tələbəsi Məhəmmədov Elnur Nuri oğlunun adına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız hesab sayılır.

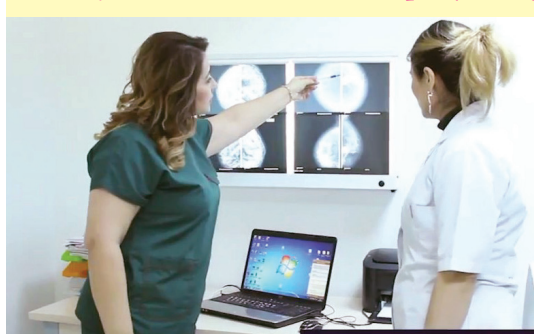
II müalicə-profilaktika fakültəsinin I kurs, 317^{a-8} qrup tələbəsi Güllalızadə Fərhad İlyas oğlunun adına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağalarov Zakir Qafar oğlunun adına olan Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu, A.Səhhət küçəsi, ev 49, mənzil 5 ünvanına verilmiş çıxarış (qeydiyyat vəsiqəsi) itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Əczaçılıq fakültəsinin I kurs, 817⁻¹ qrup tələbəsi Haşım Mujtaba Rıdha oğluna Azərbaycan Respublikası Dövlət Miqrasiya Xidməti tərəfindən verilmiş müvəqqəti yaşamaq üçün icazə vəsiqəsi və tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

35 yaş keçmiş bütün xanımların mammoqrafiya müayinəsindən keçmələri mütləqdir

○ Süd vəzisi xərçəngi digər orqanlarda əmələ gələn bədxassəli şişlərə nisbətən çox yavaş inkişaf edir. Belə ki, süd vəzində nəzarətdən çıxan bir hüceyrə təxminən 7-10 il ərzində 1 kub santimetr böyüklüyündə kütlə yarada bilər. Bu səbəbdən erkən və mütləq aparılan müayinələr daha düzgün diaqnoz və effektiv müalicə deməkdir. Bunun üçün ən etibarlı üsul mammoqrafiya müayinəsidir.

Bu barədə Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Terapevtik Klinikasının mammoqrafiya-radioloq Günel Qəmbərova məlumat verir.

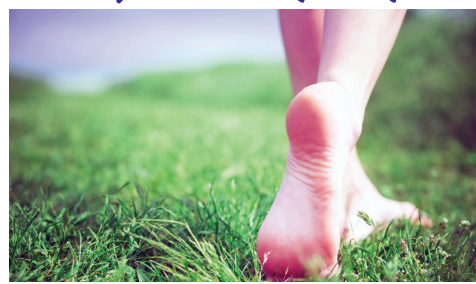
Qadınların ilk olaraq nəyə diqqət etmələri haqqında danışan həkim bildirir: "Mammoqrafiya-süd vəzilərinin müayinəsinin çox kiçik miqdarda aparılan rentgenoloji üsuludur. Bu səbəbdən şikayətin olub-olmamasından asılı olmayaraq, 35 yaş keçmiş bütün xanımların bu müayinədən

keçmələri mütləqdir. Hazırda ATU-nun Tədris Terapevtik Klinikasında müasir standartlara cavab verən, rəqəmsal, kiçik və böyük ölçülü süd vəzilərinin müayinəsinin aparılmasına imkan verən, mammoqrafiya müayinəsini aparmaq üçün avadanlıq fəaliyyət göstərir. Bu avadanlıq vasitəsilə patologiyaların olub-olmamasını müəyyən etmək mümkündür".

Mammoqrafiya-radioloq onu da qeyd edib ki, süd vəzilərinin USM və mammoqrafiyası bir-birini tamamlayan üsullardır: "Burada bir məqam əsasdır. Təcrübələr göstərib ki, süd vəzinin stroması piy toxuması ilə zəngin olduqda ultrasəs dalğaları 1 santimetrdən kiçik patologiyaları görməyə bilər. Lakin mammoqrafiya müayinəsi mikroölçülərlə kiçik patologiyaları aşkarlayır. Bu isə süd vəzidə hansısa bir dəyişikliyi 8-12 il əvvəldən görməyə kömək edir. Məhz bu səbəbdən, bu gün dünyada süd vəzinin müayinəsində mammoqrafiya əsas üsul hesab edilir".

Ayaqyalın gəzmək masaj rolu oynayır

Ayaqyalın gəzmək müalicə üsulu kimi Aqısa müddətdə dünyada geniş yayılıb. Küçələrdə yatan evsiz insanlar istisna olunmaqla ayaqqabıdan imtina edənləri barefoot, yəni ayaqyalın adlandırırlar. Həmin adamların ən bahalı ayaqqabı almağa imkanları var, lakin onlar bu seçimlərini sağlamlıqlarını qorumaq məqsədilə izah edirlər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, ayaqyalın gəzməkdən müalicə üsulu kimi istifadə etmək Almaniya, Belçika, İngiltərə və digər Avropa ölkələrində daha çox populyarlaşmışdır. Xarici ölkələrdə onlar üçün xüsusi parklar, gəzinti zolaqları salınıb, yollara kiçik daşlar və təmiz yumşaq qum tökülüb. Həmin sahədə gəzənlər ayaqyalın gəzməyin sağlamlığı müsbət təsir göstərdiyini söyləyir və bunu ənənəvi tibbi üsullardan biri kimi qəbul edirlər.

Pəncə altında çoxlu aktiv bioloji nöqtələr var ki, ayaqyalın gəzəndə əsas orqan və sistemlərdə əlaqəli nöqtələr masaj olunaraq daxili orqanların fəaliyyətini yaxşılaşdırır. Aparılan araşdır

malar sübut edib ki, ayaqyalın gəzmək immunitet sistemi, sümük və əzələləri möhkəmləndirir, stress və nevroz xəstəliklərində sinir sisteminin sakitləşməsinə kömək edir, qan dövranını yaxşılaşdırır və göbək xəstəliklərinin yaranmasının qarşısını alır.

Yastıpəncəli uşaqlar üçün ayaqyalın gəzmək profilaktik müalicə rolu oynayır, ürək-damar xəstəliklərinin yaranmasının qarşısını alır, beyin fəaliyyətini və yaddaşı gücləndirir. Lakin bəzi xəstəliklər zamanı, xüsusilə diabet xəstələri, böyrək xəstəliyindən əziyyət çəkənlərə ayaqyalın gəzmək məsləhət görülmür.

Allah rəhmət eləsin!

II müalicə-profilaktika fakültəsinin dekanlığı, insan anatomiyası, Azərbaycan dili, tibbi fizika və informatika kafedrlarının əməkdaşları II müalicə-profilaktika fakültəsinin dekan müavini, dosent Zabıt Məmmədova anası

Pakizə xanımın vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

İnsan anatomiyası kafedrasının əməkdaşları

akademik Böyükkişi Ağayev

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Tibbi biologiya və genetik kafedrasının əməkdaşları kafedranın laborantı Kəmalə İsmayılova anası

Elmira xanımın vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Tibbi biologiya və genetik kafedrasının əməkdaşları kafedranın assistenti Gülnarə Vəliyevaya qardaşı

İsa Vəliyevin vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

ETM-in kollektivi iş yoldaşları Böyükxan Səlimova atası

Arif Səlimovun vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan dili kafedrasının əməkdaşları kafedranın dosenti Esmira Quliyevaya və həyat yoldaşı Maqrib müəllimə əzizləri

Səbinə xanımın vaxtsız vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Histologiya, embriologiya və sitologiya kafedrasının kollektivi kafedranın əməkdaşı Azər Məsimova atası

Əbdülhüseynin vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

İctimai sağlamlıq və səhiyyənin təşkilatı kafedrasının əməkdaşları kafedranın baş müəllimi

Suqra Ağasaf qızı Mehdiyevanın vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

İctimai sağlamlıq və səhiyyənin təşkilatı kafedrasının əməkdaşları kafedranın baş laborantı Günay Rəsulzadəyə əmisi

Lazım Əhadovun vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

II uşaq xəstəlikləri kafedrası və Tədris Terapevtik Klinikasının uşaq kardioloq-revmatoloji şöbəsinin əməkdaşları Nəzakət Həsənovaya atası

Sanif müəllimin vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Tibbi biologiya və genetik kafedrasının əməkdaşları kafedranın assistenti Ramin Həşimova anası

Nüşabə xanımın vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

İctimai sağlamlıq və səhiyyənin təşkilatı kafedrasının əməkdaşları kafedranın baş müəllimi

Baş redaktor
ELDAR İSMAYIL

Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.
Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Qəzet "Təbib" qəzetinin kompyuter mərkəzində yığılır, səhifələnilir, "Bəxtiyar-4" İKŞ-də çap olunur.

ÜNVANIMIZ:
Mərdanov qardaşları - 98^c
2-ci mərtəbə,
Tel.: 595-24-97
tabibqazeti@gmail.com

Lisensiya H - 022633
İndeks -0269
Sayı 1800